

SĂPĂTURILE ARHEOLOGICE DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ ÎN ANUL 1958

Pentru informarea cititorilor asupra activității arheologice de teren, publicăm, așa cum am făcut și în ultimii doi ani, lista localităților în care s-au făcut săpături arheologice, indicând sumar în dreptul fiecăreia epoca din care datează descoperirile și principalele rezultate obținute. În cazurile în care în același loc au fost descoperite resturi din epoci diferite, localitatea va fi menționată la problema pentru care au fost inițial întreprinse cercetările. Acolo unde nu se menționează instituția care a făcut cercetările, acestea au fost executate de Institutul de arheologie al Academiei R.P.R., precizându-se însă, atunci când este cazul, dacă lucrările au fost făcute în colaborare cu altă instituție.

Fiecare localitate este trecută și pe harta alăturată, cu numărul de ordine din această dare de seamă. Cît privește rapoartele sumare asupra săpăturilor din 1958, ele vor apare în *Materiale și cercetări arheologice*, vol. VII.

I. STUDIAREA VIEȚII OMULUI PE TERITORIUL R.P.R. ÎNAINTE DE EPOCA DACICĂ

1. *Peștera* (com. Măgura, r. Codlea, reg. Stalin). S-au continuat săpăturile în „Peștera Mare”, confirmându-se existența unei locuiri musteriene și a uneia aurișniene. S-a făcut un sondaj în „Peștera Mică”, descoperindu-se un rest fosil uman.

Un sondaj în peștera de pe Valea Coacăzii a dat la iveală slabe urme de locuire musteriene și aurișniene.

2. *Gilma Mare* (com. Sita Buzăului r. Codlea, reg. Stalin). S-au continuat săpăturile pe dealul Gilma Mare, săpîndu-se o suprafață de circa 36 m². A apărut un nivel de locuire, aparținînd gravettianului final, care în partea sa superioară este în asociere cu cîteva resturi ceramice ale neoliticului timpuriu.

3. *Buda* (r. Buhuși, reg. Bacău). S-a precizat un loc de cult vînătoresc aparținînd gravettianului. (În colaborare cu Muzeul regional Bacău).

4. *Vărășli* (r. Călărași, reg. București). Săpăturile din așezarea neolitică de tip Boian A și din jurul ei au dus la descoperirea a trei morminte, dintre care unul conținea 69 mărgelile de scoici, precum și la descoperirea unei gropi pline cu materiale din faza Vidra a culturii Boian. S-au efectuat sondaje în marginea de sud a așezării Boian B, unde s-a ajuns la precizarea stratigrafiei depunerilor arheologice. La bază sînt slabe urme caracteristice din faza Bolintineanu a

culturii Boian, peste care urmează un strat masiv cu resturi aparținând culturii Gumelnița. (În colaborare cu Centrul de antropologie al Academiei R.P.R.).

5. *Vidra* (r. Vidra, reg. București). S-au făcut trei secțiuni în partea de N și NV a cunoscutei așezări neolitice, identificându-se fortificația acestei așezări (șanț și val). Materialul cel mai nou aparține culturii Gumelnița A₁.

La o distanță de câțiva metri nord de primul șanț, a apărut un al doilea șanț care pare a fi mai nou, dar care mai trebuie verificat.

6. *Cernavoda* (r. Medgidia, reg. Constanța). Au fost continuate săpăturile în cimitirul neolitic, aparținând culturii Hamangia, obținându-se un bogat și variat material arheologic și antropologic. Pe „Dealul Sofia” s-a săpat în așezarea din perioada de tranziție de la neolitic la epoca bronzului, îmbogățindu-se documentarea privind cultura Cernavoda, care se întinde și în Bulgaria.

7. *Vădastra* (r. Corabia, reg. Craiova). S-a săpat în continuare pe „Dealul Cișmelei”, unde stratigrafia este aceeași ca pe „Măgura Fetelor”. În stratul paleolitic s-au găsit câteva unelte de silex și cuarțit. Straturile neolitice Vădastra I și Vădastra II conțin un bogat material ceramic. Stratul Sălcuța, mai sărac, conține ceramică pictată cu grafit. S-au mai dezvelit: un bordei săpat în parte în 1948, care aparține sec. XIV, un cuptor de ars oale din secolul XVIII.

8. *Trușești* (r. Trușești, reg. Suceava). S-a cercetat o suprafață de circa 5 300 m². S-au descoperit 23 locuințe neolitice de tip Cucuteni A, dintre care au fost demontate 20. Suprafața locuințelor variază între 25 și 110 m². În afară de acestea, s-au mai descoperit și 21 gropi Cucuteni A, cu resturi menajere. (Muzeul de istorie Iași).

9. *Traian* (r. Buhuși, reg. Bacău). Obiectivul principal al campaniei de săpături din anul 1958 a fost continuarea cercetărilor în întreaga porțiune situată în apropiere de ripa de SV a „Dealului Fântânilor”. S-au săpat peste 1000 m², obținându-se rezultate importante în legătură cu problema locuințelor și a distribuirii lor, ca și unele precizări de ordin cronologic. În afară de numeroase vase pictate și de rîșnițe s-a găsit și un pandantiv de aur cu decor „au repoussé”, primul obiect de acest fel găsit în cultura Cucuteni din Moldova. Stratul culturii Precucuteni II s-a dovedit mai puțin omogen în porțiunea cercetată.

În sectorul III s-a descoperit un bordei feudal, datînd probabil din secolul XVII. Lucrările au fost executate în colaborare cu Muzeul regional din Bacău.

10. *Cireșu* (r. T. Severin, reg. Craiova). S-au făcut sondaje la locul „la răchiți” într-o bogată așezare neolitică de tip Sălcuța. La punctul „Ogașul cu nuci” s-au dezvelit două cupatoare dacice pentru redus minereul de fier. (Institutul de arheologie și Muzeul raional T. Severin).

11. *Dolhești Mari* (r. Fălticeni, reg. Suceava). În cimitirul cu cutii de piatră de la începutul epocii bronzului, s-au descoperit două morminte de înhumăție, dintre care unul sub lespezi de piatră, fără cutie, al doilea în groapă simplă. (Muzeul de istorie Iași).

12. *Cuciulata* (r. Rupea, reg. Stalin). S-au executat săpături de salvare în punctele „Stogul lui Coțofan” și „Plenița Pietroasă”, identificându-se resturi aparținând culturii Schneckenberg din epoca bronzului și epocii geto-dacice (secolul I î.e.n. — secolul I e.n.).

13. *Vlădești* (r. Rîmnicu Vilcea, reg. Craiova). S-au făcut sondaje într-o așezare aparținând culturii Verbicioara III din epoca bronzului. Se dovedește că această cultură durează mai mult în nordul Olteniei. Alte cercetări mai mărunte s-au făcut la Govora și la Rîureni. (În colaborare cu Muzeul raional R. Vilcea).

14. *Otomanii* (com. Sălacea, r. Săcuieni, reg. Oradea). Pe „Insula” în apropierea „Cetății” s-au dezvelit câteva vetre de foc, bordeie și un cuptor, recoltându-se un bogat material ceramic din perioada bronzului, însă și din secolele XII—XIII (Institutul de istorie Cluj și Muzeul Oradea).

15. *Bistrița* (r. Bistrița, reg. Cluj). În apropierea orașului, sub „Cetate” (Burg) către Dumitra, s-a cercetat un cimitir din perioada bronzului aparținând culturii Wietenberg. S-au dezvelit 38 de morminte de incinerare cuprinzând un bogat material ceramic alcătuit din vase întregi, lipsite însă de obiecte de bronz. Tot acolo s-au găsit și două morminte de incinerare din secolul IV. (Institutul de istorie Cluj și Muzeul Bistrița).

16. *Ghizdaru* (r. Giurgiu, reg. București). Primele sondaje într-o așezare situată aproape de sat. Au fost descoperite materiale din epoca bronzului, din prima și a doua perioadă a epocii fierului și din perioada feudală timpurie. (În colaborare cu Muzeul raional Giurgiu).

17. *Godeanu* (r. T. Severin, reg. Craiova). În peștera de la „Cincioare” s-au descoperit două urne funerare de incinerare din epoca bronzului, iar în peștera de la „Prosac” s-au găsit urme dacice. (Institutul de arheologie și Muzeul raional T. Severin).

18. *Nicoleni* (r. Cristuru Secuiesc, Regiunea Autonomă Maghiară). S-a făcut o săpătură de verificare pe locul „Csűrösdülő”, unde a fost descoperită o așezare de tip Noua, obiecte de bronz, valve de tipare și ceramică caracteristică. (Muzeul regional Sf. Gheorghe).

19. *Remelea-Pogonici* (r. Lugoj, reg. Timișoara). Pe un platou de formă ovală, lung de peste 200 m și lat de peste 100 m, se găsește o așezare, în care s-au aflat puține resturi ceramice datând din epoca hallstattiană și din epoca Latène. (În colaborare cu Muzeul raional Lugoj).

20. *Medias* (reg. Stalin). S-au început săpăturile în apropierea cunoscutei așezări hallstattiene de pe dealul „Pe cetate”, situat la marginea de NE a orașului. Dealul propriu-zis fiind plantat cu vie, s-au trasat cinci șanțuri pe o terasă îngustă din spatele așezării propriu-zise. Alte patru șanțuri s-au săpat în imediata vecinătate de SV a dealului Cetății. Un ultim sondaj s-a făcut chiar pe dealul Cetății. Din sondajele făcute rezultă că locuirea hallstattiană nu a ocupat numai pîșcul înalt al dealului, ci coboară pînă pe terasele joase ale dealului, pînă aproape de nivelul orașului.

În afară de locuirea hallstattiană s-au descoperit și fragmente ceramice lucrate la roată, datând din secolele VI—VII e.n.

21. *Reci* (r. Sf. Gheorghe, Regiunea Autonomă Maghiară). Au fost continuate săpăturile începute în 1957. S-a descoperit un bogat material din faza finală a culturii Ariușd și din faza incipientă a primei vîrste a fierului, între care un mormînt de incinerare și vetre. S-au găsit de asemenea vetre din secolul IV e.n., datate cu o monedă a lui Constantius II. (Muzeul regional Sf. Gheorghe).

22. *Sîngiorgiu de Pădure* (r. Sîngiorgiu de Pădure, Regiunea Autonomă Maghiară). Pe locul „Vár” (cetate) s-a descoperit o așezare din prima vîrstă a fierului, cu urme de locuințe. De asemenea s-au găsit urme din aceeași epocă pe locul „Cseholdal”. (Muzeul regional Sf. Gheorghe).

23. *Bîrsești* (r. Vrancea, reg. Galați). S-au continuat săpăturile, săpîndu-se încă cinci tumuli în necropola din prima epocă a fierului (sfîrșitul secolului VI și începutul secolului V î.e.n.). Ritul de înmormîntare este incinerarea. Cultura materială este tracică cu influență greco-scitică.

24. *Ferigile* (r. Hurezu, reg. Pitești). S-au continuat săpăturile începute în 1957, descoperindu-se mai multe morminte de incinerare cu înveliș de piatră, datând din secolele VI—V î.e.n. Inventarul foarte bogat constă din vase de lut, arme de fier (suliți, topoare duble, cuțite, săgeți etc.), zăbale, piese de harnășament și cîteva podoabe.

25. *Sf. Gheorghe* (Regiunea Autonomă Maghiară). Mic sondaj în str. Karl Marx, unde s-a găsit un mormînt din așa-zisa epocă scitică (secolul VI î.e.n.), avînd un bogat inventar. (Muzeul regional Sf. Gheorghe).

26. *Alexandria* (reg. București). S-au reluat săpăturile, descoperindu-se încă două bordeie cu material ceramic și obiecte care datează complexul în secolul V î.e.n. Se remarcă și de

data aceasta prezența materialului ceramic lucrat cu roata, deosebit de cel întâlnit în cultura Latène.

27. *Jupânești* (r. T. Severin, reg. Craiova). Sondaj în „Peștera lui Iepuran”, unde s-a descoperit un bogat material din prima epocă a fierului. (Institutul de arheologie și Muzeul raional T. Severin).

II. CULTURA GETO-DACĂ

28. *Satu Nou* (com. Canlia, r. Adamelisi, reg. Constanța). Cimitir geto-dacic cu incinerare descoperit la punctul „Suat”. Au fost descoperite în total 26 morminte. Se datează probabil în secolele V—IV î.e.n.

S-au continuat săpăturile în cimitirul nr. 1. Au fost dezvelite 102 morminte de incinerare, dintre care două în groapă simplă, iar restul în urne. În urne s-au găsit numeroase obiecte de podoabă: inele de buclă, cercei, diademă, inele, colier etc. Unele urne sînt de tip slav, împodobite cu incizii, iar altele de tip Saltovo Maiačk și sînt împodobite cu motive executate prin lustruire. Cimitirul se datează în linii mari în secolul X.

29. *Murighiol* (r. Tulcea, reg. Constanța). S-au continuat săpăturile în necropola geto-dacă din secolele IV—III î.e.n., descoperindu-se mai multe morminte de incinerare care au completat datele obținute în săpăturile anterioare.

30. *Popești* (r. Domnești, reg. București). În săpăturile din 1958 s-au lărgit lucrările pentru explorarea mării locuințe complexe de tip elenistic din colțul de SE al cetății. S-a insistat mai mult asupra resturilor de la nivelul 1,10 m. Suprafața săpată în acest punct a atins pînă acum 700 m². S-au identificat noi camere cu pereți de vîlătuci și cu paviment¹ de lut bătut. La sud de locuință, aproape de valul cetății, a fost cercetată în adîncime cisterna de argilă semnalată anterior; a fost construită peste un puț getic, astupat. Nu s-a săpat pînă la fundul puțului.

La 1 km sud de cetățuie, la hotarul dintre satele Popești și Novaci, a fost săpat un mic tumul din epoca getică. Nu s-a dat peste nici un mormînt, ci numai peste o suprafață cu urme de arsură.

31. *Grădiștea Muncelului* (r. Orăștie, reg. Hunedoara). S-a continuat dezvelirea sanctuarului vechi de pe terasa XI, unde au fost identificate ziduri ce depășesc 8 m înălțime și care au putut servi la consolidarea terasei sau închideau încăperi hipogee. S-a degajat terenul dintre sanctuarul mare rotund și cel mic rotund, pînă la zidul despărțitor al terasei X și XI. S-a dezvelit complet sanctuarul mic rotund și a fost începută dezvelirea sanctuarului mare patrulater de pe terasa XI. S-a descoperit între sanctuarul mare rotund și zidul de terasă un pavaș rotund de andezit (diametru peste 10 m). La „Meleia”, la circa 1400 m înălțime, s-au dezvelit cîteva locuințe sezoniere. (Institutul de istorie Cluj).

32. *Ceheșel* (r. Cristuru Secuesc, Regiunea Autonomă Maghiară). Mic sondaj pe locul „Üveroldal”, unde s-a descoperit în primăvara 1958 un tezaur dacic de argint. S-a mai descoperit o fibulă de argint și fragmente din vasul în care a fost ascuns tezaurul. (Muzeul regional Sf. Gheorghe).

33. *Gostinul* (r. Giurgiu, reg. București). Sondaje de informare într-o așezare situată în lunca Dunării, aparținînd perioadei a doua a epocii fierului (cultura getică). (În colaborare cu Muzeul raional Giurgiu).

34. *Ghenciu* (r. Carei, reg. Baia Mare). S-au găsit întîmplător trei morminte dintr-un cîmîtîr din perioada Latène. Cu ocazia săpăturilor de verificare s-au dezvelit gropi cu cuptoare din aceeași perioadă (Institutul de istorie Cluj și Muzeul Carei).

35. *Chilia* (r. Vede, reg. Pitești). S-a săpat într-un cimitir de incinerare, situat în valea Ciorica. S-au dezvelit 61 morminte, datînd din a doua jumătate a secolului III e.n. Resturile de la incinerare erau depuse în majoritatea cazurilor în urne cu sau fără capac. În rare cazuri cenușa mortului era depusă direct în groapă. Cele mai multe urne sînt lucrate cu roata, dar s-au găsit și citeva lucrate cu mîna. Ritul de înmormîntare și ceramica arată că necropola aparține unei populații locale, care a suferit influența romană. (În colaborare cu Muzeul raional Slatina).

III. EPOCA GRECO-ROMÂNĂ

36. *Histria și împrejurimi* (r. Istria, reg. Constanța). S-au continuat săpăturile atît în orașul antic, cît și în necropolă. În interiorul incintei mari s-au continuat cercetările la sectorul „templu”, dezvelindu-se către sud o serie de locuințe aparținînd ultimelor nivele de viață ale așezării. În sectorul „casa romană tirzie” s-au făcut ultimele cercetări în zona de est a cartierului; tot aici au început să fie cercetate două locuințe de mari proporții, aparținînd tot ultimelor nivele de viață, situate spre vest, dîncolo de stradă; una dintre cele două locuințe era prevăzută cu instalație de hipocaust. Tot în interiorul zidului mare din incintă s-au început săpături în partea de nord a porții principale; aici s-au dezvelit o serie de încăperi ale ultimelor nivele de locuire.

În afara incintei, pe platou, în sectorul Z₂ au continuat cercetările la zidul de incintă recent descoperit, aparținînd secolului V î.e.n. În sectorul X s-au continuat săpăturile în straturile arhaice.

În necropola tumulară s-a început săparea a doi tumuli, dintre care unul de mari dimensiuni, obținîndu-se rezultate importante privind mormintele autohtone din secolul VI î.e.n. Printre descoperirile importante semnalăm o interesantă inscripție grecească, conținînd un decret din jurul anului 200 î.e.n.

37. *Tariverde* (r. Istria). S-a precizat mai bine stratul arhaic elenic, care are două nivele de locuire. În asociere cu un procent mare de produse grecești, arhaice, a fost descoperită o ceramică locală, lucrată cu mîna.

38. *Mangalia* (reg. Constanța). În toamna anului s-au făcut, cu prilejul unor mari construcții ce se fac la Mangalia, importante observații referitoare la trecutul vechiului oraș Callatis și s-a recoltat un bogat material arheologic.

39. *Constanța*. În iunie—octombrie 1958 s-au făcut săpături pe teritoriul vechiului Tomi, atacîndu-se trei puncte principale ale zidului de incintă și două puncte ale galeriilor subterane, care străbat peninsula la nivelul mării. Planul de lucru s-a desfășurat în următoarele sectoare: poarta de nord-vest; sonde în spatele zidului de incintă, poarta de nord; alt sondaj în spatele zidului, pe linia străzii Rîscoala din 1907; turnul măcelarilor, turnurile și zidurile din spatele portului; atelierul de marmură; galeriile subterane; pe plaja Modern și sub vila Suțu. (În colaborare cu Muzeul regional Constanța).

40. *Turnu Severin* (reg. Craiova). S-au făcut săpături și consolidări în zona „via praetoria” a castrului roman. S-au săpat porțiunile rămase nesăpate, adică parte din stratul fazei a doua și cel al fazei întîia. S-a stabilit că faza a doua datează din secolul III, probabil de la Gordjan. Zidurile descoperite au fost consolidate. (În colaborare cu Muzeul raional T. Severin).

41. *Turda* (reg. Cluj). S-a săpat în castrul roman al legiunii V Macedonica, dezvelindu-se bastionul sud-estic. S-au secționat laturile de sud și de vest ale castrului. (Institutul de istorie Cluj).

42. *Moigrad* (r. Zalău, reg. Baia Mare). Pe teritoriul cu bogate urme arheologice ale centrului roman Porolissum s-au efectuat următoarele lucrări: 1. Castrul principal de pe „Pomăt”

a fost secționat pe latura de vest și de sud, dezvelindu-se și bastionul de sud-est. 2. Pe „Citera” s-a dovedit prin săpături existența unui castru secundar cu o fază de construcție din pământ și una din piatră. 3. Pe dealul „Ursoieși” au continuat săpăturile în necropola romană, dezvelindu-se morminte cu construcții și morminte simple de incinerare. 4. S-a cercetat prin secțiuni sistemul de apărare din jurul orașului. 5. Pe dealul „Măgura” s-au dezvelit 19 gropi circulare, despre care se presupune că sînt morminte dacice de incinerare. 6. S-a sondat cetatea de pământ cu un val ars de pe „Cămin”, din comuna Jac. Materialul ceramic nu permite încă precizări cronologice. (Institutul de istorie Cluj).

43. *Boița* (com. Tălmăciu, r. Sibiu, reg. Stalin). Au fost continuate săpăturile în castrul roman, dezvelindu-se o latură a lui și fundamentele unor construcții. (Institutul de istorie Cluj și Muzeul Brukenthal Sibiu).

44. *Sînpaul* (r. Odorhei, Regiunea Autonomă Maghiară). Au fost continuate săpăturile din anul trecut în castrul roman, secționindu-se o latură și identificându-se locul canabelor. (Institutul de istorie Cluj și Muzeul Odorhei).

45. *Orheiul Bistriței* (r. Bistrița, reg. Cluj). În anii 1957, s-au efectuat săpături la castrul roman situat în vatra satului actual. S-au stabilit planul și dimensiunile castrului, elementele de fortificație și unitatea de trupă care a staționat aici. În interiorul castrului s-a dezvelit în bună parte o construcție cu numeroase încăperi, unele încălzite cu hypocaust. (Institutul de istorie Cluj și Muzeul Bistrița).

46. *Tihău* (r. Jibou, reg. Cluj). S-au întreprins săpături la castrul roman de pe locul numit „Cetate”, stabilindu-se forma și dimensiunile castrului, precum și elementele de fortificație. În interiorul castrului s-a dezvelit parțial o construcție cu mai multe încăperi, unele prevăzute cu hypocaust. Țiglele cu stampilă și o inscripție arată corpurile de trupă care au staționat în acest castru. (Institutul de istorie Cluj și Muzeul Zalău).

47. *Sărățeni* (r. Sîngeorgiu de Pădure, Regiunea Autonomă Maghiară). S-a cercetat castrul roman din mijlocul satului. S-a constatat că s-au distrus două bastioane. Zidul castrului are grosimea de 1,5 m.

În malul pîrăului „Văr” s-a găsit un depozit de bronzuri din prima epocă a fierului. (Muzeul regional Sf. Gheorghe).

48. *Isaccea* (r. Tulcea, reg. Constanța). S-au făcut săpături în șase tumuli cuprinzînd morminte de înhumare și de incinerare din epoca romană, situați la punctul „Movilele dese”, circa 3 km ESE de Isaccea.

49. *Alba Iulia* (reg. Hunedoara). Săpăturile din anii precedenți au fost continuate în cimitirul din epoca romană, situat pe „Podei”. S-au descoperit alte nouă morminte de incinerare și unul de înhumare, care se încadrează în tipurile de morminte dezvelite în cercetările anterioare. (Institutul de istorie Cluj).

50. *Soporu de Cîmpie* (r. Turda, reg. Cluj). S-au continuat săpăturile în cimitirul dacic din epoca romană situat pe locul numit „Cuntenit”, dezvelindu-se alte 42 morminte de incinerare și unul de înhumare. Inventarul mormintelor întărește concluzia că necropola aparține dacilor care trăiau în interiorul provinciei. (Institutul de istorie Cluj).

51. *Piatra Ostrov* (r. Măcin, reg. Constanța). Necropolă de înhumare, pînă acum s-au descoperit circa 750 morminte, avînd următoarele tipuri: I. Morminte simple fără sicriu de lemn și fără inventar; II. Morminte simple cu inventar (cercei, mărgel, fibule, brățări, coliere, vase etc.); III. Morminte cu sicriu de lemn, care sînt toate lipsite de inventar; IV. Morminte cu boltă — fără piatră — săpate direct în pămînt.

Majoritatea mormintelor sînt orientate EV. Necropola se datează între sec. III—VI e.n.

52. *Celei-Sucidava* (r. Corabia, reg. Craiova). S-a săpat în cetățuia romano-bizantină din secolele IV—VI, unde s-au descoperit gropi cu material latène, resturi de clădiri, un hypo-

caust, precum și două pivnițe cu amfore din secolul VI e.n. Pe coasta sudică a cetății s-a găsit un gang subteran din zid acoperit cu o boltă care ducea la o fântină secretă, totul fiind construit în epoca bizantină. În așezarea civilă s-a precizat urma zidului de apărare ridicat în secolul IV, s-au găsit cuptoare și gropi cu material ceramic. De asemenea s-a urmărit șanțul castrului roman din secolul II e.n.

IV. EPOCA PREFEUDALĂ ȘI FEUDALĂ

53. *Porcești* (r. Roman, reg. Bacău). Pe locul „Gabăra” în 1957 și 1958 s-au săpat circa 100 de morminte, dintre care cel puțin 80 de incineratie, iar celelalte de înhumatie. Mormintele sînt de tip *Vrțișcol*, *Pădureni* și *Poienest* și datează din sec. III e.n. Menționăm capete înhumate izolate. Inventarul e la fel în mormintele de ambele rituri. În ceramică se observă factura și tradiția dacică. (În colaborare cu Muzeul regional Bacău).

54. *Bezid* (r. Singeorgiu de Pădure, Regiunea Autonomă Maghiară). Pe malul pîrăului „Lóc” s-a descoperit un bordei din secolul IV e.n. cu un bogat material ceramic și un pieptene de os. (Muzeul regional Sf. Gheorghe).

55. *Olteni* (r. Olteni, reg. București). Cu prilejul desfundării unui teren pentru plantarea viței de vie, situat la sud de satul Dobrogostea-Olteni, s-a descoperit un cimitir de incineratie. Săpăturile de salvare au scos la iveală un număr de peste 30 morminte de incineratie, cu vase de lut și obiecte, care permit datarea cimitirului respectiv în secolele III—IV e.n.

56. *Botoșani* (reg. Suceava). Săpătură de salvare la punctul „Dealul cărămidăriei”. S-au găsit : un nivel de locuire principal din secolele III—IV e.n., unul din secolele V—VI e.n. și unul din a doua epocă a fierului. (Muzeul de istorie Iași).

57. *Independența* (r. Călărași, reg. București). S-au dezvelit, șase morminte, dintre care cinci de înhumatie și unul de incineratie în urnă, de tip *Sîntana de Mureș-Spanțov* (secolul IV e.n.). Inventarul este cel obișnuit : vase de lut, piepteni, cataramă, fibule cu piciorul întors pe dedesubt. (În colaborare cu Muzeul de istorie din Călărași).

58. *Porumbenii-Mici* (r. Cristuru Secuiesc, Regiunea Autonomă Maghiară). S-au continuat săpăturile de pe vrful „Galath”, trăgîndu-se în cruce două secțiuni peste platou și secționîndu-se din nou valul despărțitor din mijloc. S-au precizat trei faze de locuire : epoca bronzului (cultura *Wietenberg*), perioada romană (secolul III, eventual și secolul IV) și perioada prefeudală (sec. VI—VII). S-au dezvelit alte pavaie de piatră și s-a dovedit contemporaneitatea lor cu circumvalația prefeudală. (Institutul de istorie Cluj).

59. *Sărata-Monteoru* (r. Buzău, reg. Ploiești). S-au continuat săpăturile în cimitirul slav de incineratie din secolul VII. În „Poiana Scorușului”, cimitirul a fost dezvelit aproape în întregime. Pe locul „Col” s-au săpat peste 200 morminte și gropi de cenușă. Mormintele de pe „Col” fac parte dintr-un grup mai bogat și caracterizat prin multe morminte cu urnă.

S-au dezgropat de asemenea două morminte din epoca bronzului, unul din morminte conținea 414 mărgelă de faianță albastră și albă.

60. *Spinoasa* (r. Tg. Frumos, reg. Iași). S-a cercetat o suprafață de circa 300 m². Cu această ocazie s-au dezvelit două locuințe de suprafață, datînd din secolele VIII—IX e.n. și s-a continuat dezvelirea alteia descoperită în 1957. S-a mai descoperit o groapă cu resturi menajere.

În apropiere, la Erbiceni, s-au continuat cercetările în necropola de înhumatie din secolul IV e.n., dezvelindu-se 12 morminte cu un bogat inventar. (Muzeul de istorie Iași).

61. *Dănești* (r. Vaslui, reg. Iași). Așezarea prefeudală de la Dănești se află la punctul numit „La Islaz”, la circa 400 m spre sud de sat. S-au săpat prin șanțuri și „casete” o suprafață de circa 100 m² plină la 2 m adâncime. S-a constatat că pe acest loc a fost la început o intensă așezare din timpul culturii ceramicii liniare și a Hallstattului timpuriu, după care a urmat locuirea prefeudală din secolele VIII—X. Această perioadă e caracterizată printr-o ceramică lucrată cu mîna și la roata înceată, asemănătoare cu cea descoperită la Hlincea și Spinoasa.

62. *Nușfalău* (r. Șimleu, reg. Oradea). S-au început săpături în necropola tumulară, cercetîndu-se trei tumuli, în interiorul cărora s-au găsit construcții de lemn. În aceste construcții s-au găsit oase calcinate, diferite obiecte și vase sparte, depuse ca ofrandă. Necropola datează din secolul IX și poate fi atribuită unor triburi slave apusene. (În colaborare cu Muzeul regional Oradea).

63. *Ciumbrud* (r. Aiud, reg. Cluj). Au fost continuate săpăturile în cimitirul din secolul X e.n., fără ca să se descopere alte morminte noi. În schimb, deasupra cimitirului prefeudal, pe platou, s-au descoperit, cu ocazia săpării terenului pentru vii, morminte scitice dezvelite pe urmă în săpături sistematice. În total s-au găsit 18 morminte dintre care unul de incinerare. (Universitatea „Bolyai” și Institutul de istorie Cluj).

64. *Sultana* (com. Coconî, r. Oltenița, reg. București). Întins cimitir de inhumare, cu orientare creștină, avînd ca inventar oale de tip „slav”, urcioare cu două torți, cuțit, oase și ouă de păsări de curte, precum și cercei, coliere din mărgelile de sticlă, din mărgelile de argint etc. Au fost săpate opt morminte care se datează în secolul X e.n.

Există și urme de incinerare din aceeași vreme.

65. *Dridu* (r. Urziceni, reg. București). Au continuat săpăturile în așezarea din secolul X de pe malul sudic al lacului Comana și anume spre SE de săpăturile din 1956—1957, descoperindu-se alte cinci bordeie.

Pe locul așezării s-au descoperit două schelete chircite, în total deci, împreună cu cele descoperite anterior, opt. Nu au inventar.

Un sondaj făcut pe locul unde în 1957 s-au descoperit trei schelete a arătat, că e vorba de schelete din secolele XVIII—XIX. La est de așezare s-au făcut alte două sondaje în care s-au găsit resturi neolitice, din epoca bronzului, hallstattiene și bordeie recente din secolul XIX. Al patrulea sondaj s-a făcut pe un tell gumelnițean, situat dincolo de lacul Comana, la N de așezarea din secolul X. S-au găsit două morminte sarmatice.

66. *Bucov* (r. și reg. Ploești). S-au continuat săpăturile începute în 1956. În așezarea nr. 1 din sat (cartierul Rotari) s-a continuat cercetarea cuptorului de pîine descoperit în 1957. În așezarea nr. 2, situată la aproximativ 500 m est de prima, pe locul numit „Tioca”, s-au găsit: un nivel din secolele XVI—XVII, două nivele din epoca feudală timpurie și un nivel din secolele III—IV e.n. În nivelul feudal timpuriu s-au descoperit un bordei și o construcție de suprafață, care nu a fost descoperită decât parțial. Bordeicul poate fi datat în secolul IX sau începutul sec. X. Nivelul mai nou, feudal timpuriu, se caracterizează prin șase case construite la suprafață, avînd pereții construiți din nuiele împletite și lipite cu lut. Pe baza ceramicii, acest nivel poate fi datat în secolul X, mai ales în a doua jumătate.

67. *Basarabi* (r. Medgidia, reg. Constanța). Au fost reluate săpăturile la aproximativ 60 m SV de galeriile descoperite în 1957, într-un loc unde apăruseră cîțiva pereți de cretă cu urme de cioplire. Dezvelindu-se acești pereți pe toată lungimea lor, s-a observat că din loc în loc pe ei sînt zgîrțiate diferite semne: cruci, litere și un călăreț. S-a putut observa de asemenea existența mai multor trepte și platforme la diferite înălțimi, indicînd exploa-

tarea sistematică a masivului de cretă. Cu prilejul săpăturilor s-au găsit unele obiecte mărunte, sculptate în cretă, și mai multe fragmente ceramice din secolul X.

68. *Garvân* (r. Măcin, reg. Galați). Lucrările din 1958 au avut ca obiectiv principal așezarea feudală timpurie din afara zidurilor de incintă ale cetății romane târzii. S-a săpat o secțiune lungă de 66 m în stratul de moloz, nivelat probabil în vremea lui Tzimiskes. În acest strat s-au descoperit bordeie din secolele X—XI, având un bogat inventar. Sub stratul de moloz s-au descoperit resturi de locuire și un pavaj din epoca romană, iar sub acesta s-au găsit două vase întregi și mai multe fragmente de ceramică geto-dacică.

La E de turnul nr. 4 s-au găsit bordeie feudale și un pavaj de cărămidă din epoca romană.

Evacuându-se dărmăturile din lăuntru turnului nr. 2, situat la SV de poarta principală a cetății, s-au urmărit etapele de construire, refacere și dărâmare ale acestuia, găsindu-se pentru prima oară și o țiglă cu stampila flotei romane pe Dunăre (*Classis Flavia Moesica*), asemănătoare cu numeroasele exemplare descoperite anterior la Noviodunum.

69. *Capidava* (r. Hirsova, reg. Constanța). În vara anului 1958 s-a săpat în sectorul I și s-a terminat săpătura în sectorul VII. În sectorul I s-au mai descoperit 23 bordeie, iar în sectorul VII, cinci bordeie. Tot în sectorul I s-au descoperit urme mai vechi decât în secolul IX, dar pe cât se pare mai noi decât secolul VI.

În afara cetății s-a executat o săpătură de salvare în care s-au descoperit patru morminte prefeudale și unul din epoca romană.

70. *Galița* (r. Adamclisi, reg. Constanța). Săpăturile întreprinse în anul 1958 la „Păcuiul lui Soare” s-au concentrat în partea de vest a cetății, unde au fost urmărite depunerile stratigrafice din secolele X—XII. Paralel cu aceasta, a fost surprins în mod clar, pentru prima dată, un nivel de locuire din a doua jumătate a secolului XIII. S-a putut constata că viciuirea de la începutul secolului XV a încetat din cauza inundațiilor.

71. *Cetățeni* (r. Muscel, reg. Pitești). S-au descoperit zidurile de incintă și temelile unui donjon datând din secolele XIII—XIV la cetățuia zisă a lui Negru Vodă.

Pe terasa Dîmboviței, sub cetățuia, cât și pe terasa din partea dreaptă a râului s-au descoperit numeroase vestigii ale unei așezări din a doua epocă a fierului și s-au dezvelit temelile a două biserici, dintre care una datează din a doua jumătate a secolului XIII, iar cealaltă din secolul XVI.

La punctul numit „La cruce” situat în comuna Cetățeni din deal, unde se găsiseră mai demult morminte în ciste, din epoca fierului, au mai putut fi reperate câteva obiecte provenind din morminte. (În colaborare cu Muzeul regional Pitești).

72. *Cîmpulung* (reg. Pitești). Săpături de salvare pentru identificarea ruinelor „cloașterului”, socotit cea mai veche construcție din oraș, anterioară anului 1300, cînd este datată inscripția comitelui Laurențiu, care ar proveni din acest loc.

S-au putut identifica deocamdată diferite ruine dintre care cele mai vechi nu par a fi mai vechi de secolul XIV.

73. *Vaslui* (reg. Iași). Săpătură de salvare. S-a descoperit un cimitir din a doua epocă a fierului, precum și resturile unei construcții și cuptoare de var din prima jumătate a sec. XV și un cuptor de olar, probabil din sec. XVI—XVII. (Muzeul de istorie Iași și Muzeul raional Vaslui).

74. *Trgșor* (r. și reg. Ploiești). Cercetările din anul 1958 au adus precizări importante sub raportul stratigrafic. Au fost depistate urme materiale aparținând culturii neolitice de tip Boian, care suprapune urme, incerte încă, de tip Criș.

Au fost obținute date noi, concludente, despre castrul roman de aici, distrus după o scurtă existență, în cursul sec. III e.n.

De asemenea, au fost cercetate urmele de locuire din epoca prefeudală (circa secolul IX), precum și locuințe, un nou cimitir etc. din epoca feudală (secolele XV—XVIII).

75. *Bîrlad* (reg. Iași). S-a început cercetarea laturii de vest a cetății feudale printr-o secțiune care a traversat șanțul de apărare al cetății, palisada și o parte din curtea interioară. S-a constatat că cetatea a fost construită în a doua jumătate a secolului XV și că a funcționat, probabil, o perioadă foarte scurtă.

S-au descoperit de asemenea materiale și mai vechi, aparținând veacurilor XI—XII, care provin dintr-o așezare ce se află probabil chiar în cuprinsul cetății sau în imediata apropiere a acesteia.

76. *Suceava* (reg. Suceava). Săpăturile au fost continuate în sectoarele oraș, cetatea de scaun, platoul din fața cetății și cetatea de vest. În acest din urmă punct, săpăturile au fost încheiate.

În oraș au fost descoperite case de locuit și un atelier aparținând unui meșteșugar de la începutul secolului XVI.

La cetatea de scaun s-a cercetat în continuare curtea exterioară a cetății, sesizându-se drumul de acces spre cetate, care trecea prin șanțul de apărare. În curtea interioară s-a făcut o săpătură menită să confirme datele stratigrafice obținute în campaniile anterioare și să ofere elemente noi, referitoare la începuturile cetății de scaun.

Pe platoul din fața cetății s-a descoperit o construcție de mari proporții, datând probabil din sec. XV. Nu s-a putut stabili destinația acestei construcții. Tot pe platoul de vest din fața cetății s-a cercetat în continuare așa-numita „casă a pietrarului”, căreia i s-au stabilit acum limitele și planul.

77. *București*. Șantierul București a lucrat în mai multe sectoare.

Un sector a lucrat în regiunea străzilor Apolodor, Gh. Petrescu, Vinători și Antim, precizându-se ansamblul palatului Dudeștilor. S-a putut determina o parte mai veche, construită la începutul secolului XVII și alte părți adăugate succesiv, la începutul, la mijlocul și la sfârșitul secolului XVIII.

În sectorul Dealul Ciurel a fost găsită groapa unui bordei aparținând culturii Dridu (secolul X—XI) și alte trei gropi de bordeie cu un bogat material ceramic, aparținând unei culturi foarte puțin cunoscute pînă acum și numai la București, datând probabil din secolele XII—XIII. Bordeiele sînt de formă pătrată, avînd în interior cîte un cuptor.

În sectorul Fundeni s-au continuat săpăturile începute în 1957, descoperindu-se locuințe din secolul IV e.n. cu un bogat material arheologic, precum și un bordei neolitic aparținând culturii Dudești, urme de locuințe hallstattiene timpurii și resturi de bordeie, cuptoare etc. de la sfârșitul secolului XVII și din secolul XVIII.

În curtea spitalului Colțea, lângă biserică, s-au dezvelit morminte din secolele XVIII—XIX și s-a constatat că vechiul nivel de călcare este aproape cu un metru mai jos. S-a descoperit de asemenea un cuptor de olar din a doua jumătate a secolului XV. (Institutul de arheologie și Muzeul de istorie a orașului București).

În afară de acestea, Muzeul de istorie a orașului București a mai executat săpături în următoarele puncte de pe teritoriul capitalei:

1. *Pantelimon*. Așezare neolitică, faza Bolintineanu; o așezare hallstattiană fază timpurie; urme din secolul IV.

2. *Bucureștii Noi*. La cărămidăria „Înfrățirea Muncii”, două bordeie aparținând culturii Bolintineanu.

3. *Giulești Tîrg*. S-au descoperit trei bordeie suprapuse aparținând fazei Giulești a culturii Boian; locuință din cultura Tei (epoca bronzului) și un bordei din secolul X.

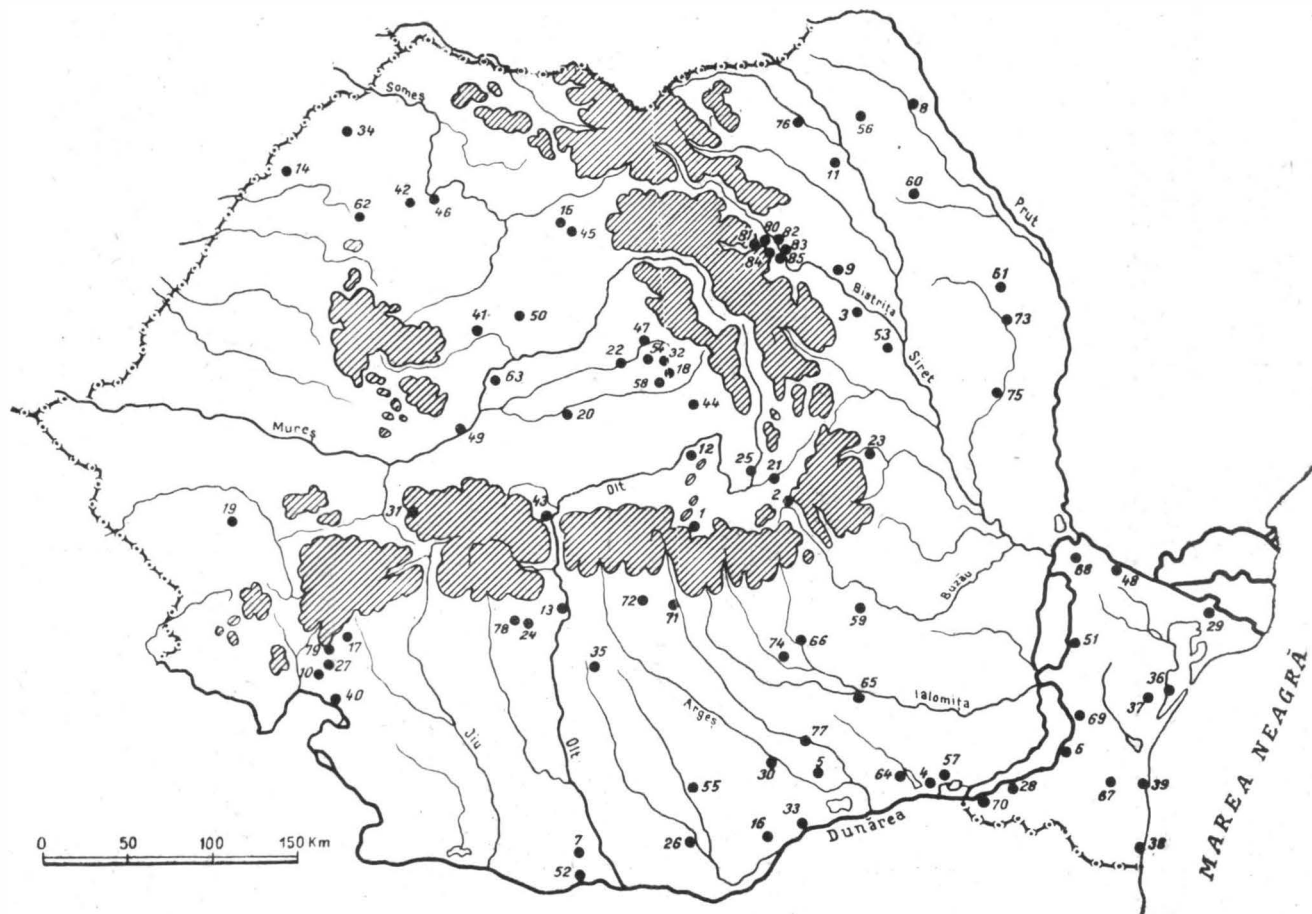

Fig. 1. — Harta Republicii Populare Române cu localitățile menționate în această dare de seamă.

4. *Militari*. La punctul „Cîmpul Boza”, o așezare neolitică neidentificabilă și una din prima epocă a fierului, faza târzie, precum și urme din secolele III—IV.

5. Între comunele *Roșu* și *Militari*, o așezare mare de tip Glina III, din epoca bronzului; două gropi mari de provizii.

78. *Mănăstirea Horezu* (r. Horezu, reg. Pitești). S-a constatat că zidurile vechi aparțin unor construcții anterioare edificării mănăstirii, datînd probabil din prima jumătate a secolului XVII. S-a descoperit și o vîstierie pentru ape de la începutul secolului XVIII.

79. *Podeni* (r. T. Severin, reg. Craiova). Sondaj în „peștera cu sacu”. Urmele unui refugiu feudal târziu. (Institutul de arheologie și Muzeul raional T. Severin).

V. CERCETAREA COMPLEXĂ A ZONEI BICAZ

În cadrul cercetărilor complexe din zona hidrocentralei „V. I. Lenin” de la Bicăz și în colaborare cu Departamentul Energiei Electrice, s-au făcut următoarele cercetări arheologice:

80. *Ceahlău* (r. P. Neamț, reg. Bacău). S-au continuat săpăturile de pe terasele Bistriței, la punctele: Bistricioara-Lutărle, Bofu, Podiș și „Scaune”, descoperindu-se urme de locuire de la începutul paleoliticului inferior aparținînd aurignacianului, gravettianului, swiderianului și neoliticului timpuriu. (Institutul de arheologie și Muzeul de antichități Iași).

81. *Grințieș* (r. Piatra Neamț, reg. Bacău). Prin sondajele făcute s-a constatat existența a două slabe nivele de locuire paleolitică, primul aurignacian mijlociu, al doilea neolitic timpuriu.

82. *Chirîfeni* (r. Piatra Neamț, reg. Bacău). S-au continuat săpăturile în așezarea neolitică de tip Cucuteni A—B.

83. *Grozăvești* (r. Piatra Neamț, reg. Bacău). În preajma cuptorului de ars oale, descoperit în 1955, s-au găsit fundațiile unei locuințe din secolul XVII. Cercetările au dovedit că locuirea a fost sporadică, ne fiind vorba de un sat propriu-zis.

84. *Ceahlău-Schit (Palatul Cnejilor)* (r. Ceahlău, reg. Bacău). S-au cercetat construcțiile din piatră, chilile din lemn și necropola. În interiorul incintei au fost descoperite încă două cuptoare de ars oale și atelierul unui olar, datînd din secolul XVII.

85. *Secu* (r. Piatra Neamț, reg. Bacău). S-au stabilit prin săpături temelile vechii biserici, peste care a fost clădită biserica de lemn.

DORIN POPESCU

DESCOPERIRI RECENTE DE MONEDE ANTICE PE TERITORIUL R.P.R.

Cronica descoperirilor monetare începută în volumul precedent al revistei ¹ o continuăm cu menționarea descoperirilor monetare mai importante aflate în cursul anului 1958. La acestea mai adăugăm unele descoperiri monetare mai vechi, referitor la care am căpătat informații abia în cursul anului 1958.

¹ SCIV, IX, 1958, p. 150—156.